

ADRODDIAD I'R CABINET

27.06.17

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Gareth Wyn Griffith
Pwnc: Darpariaeth Toiledau Cyhoeddus yng Ngwynedd
Swyddog cyswllt: Gwyn Morris Jones, Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Y penderfyniad a geisir

- i) I gyflawni'r toriad o £244,000 yn y gwasanaeth drwy wireddu'r Cynllun Partneriaethu gyda Chynghorau Cymuned a Thref er mwyn cadw'r mwyafrif o doiledau cyhoeddus presennol y Sir yn agored i'r dyfodol.
- ii) I gau y toiledau hynny lle nad oes bwriad neu ddiddordeb gan y gymuned i gyfrannu a phartneriaethu erbyn 1 Hydref, 2017.

Cyflwyniad

Yn dilyn ymarferiad Her Gwynedd, bu i'r Cyngor yn ei gyfarfod 3 Mawrth, 2016 argymhell gwneud toriad oedd yn golygu 'cau 50 allan o 73 o doiledau cyhoeddus yn y Sir'.

Yn ei gyfarfod 7 Mehefin, 2016 bu i'r Cabinet dderbyn argymhelliad y Pwyllgor Craffu Cymunedau i addasu'r penderfyniad i wneud toriad o £244,000 yn y gwasanaeth drwy yn gyntaf ymgeisio i sefydlu partneriaethau gyda chymunedau lleol er mwyn osgoi cau'r cyfleusterau tra'n cyflawni yr un swm o doriad.

Yn ei gyfarfod 17 Ionawr, 2017 bu i'r Cabinet benderfynu cyflawni'r toriad o £244,000 yn y gwasanaeth drwy wireddu'r Cynllun Partneriaethu gyda Chynghorau Cymuned a Thref er mwyn cadw'r mwyafrif o doiledau presennol y Sir ar agor i'r dyfodol, ac i awdurdodi'r Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol i gytundebu gyda'r Cynghorau Cymuned a Thref ar gyfer partneriaethu. Bu i'r Cabinet ofyn am adroddiad pellach ar ddatblygiad y Cynllun ar gyfer ei gyfarfod mis Mehefin, 2017.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

Mae'r Cynllun Partneriaethu yn cynnig y posibiliad o gadw llawer iawn mwy o doiledau'n agored i'r dyfodol o'i gymharu gyda'r hyn rhagwelwyd gyda'r cynllun toriadau blaenorol.

Mewn gwireddu'r Cynllun Partneriaethu rhagwelir gallu cadw o leiaf 51 o doiledau yn agored drwy gefnogaeth a chydweithrediad Cyngorau Cymuned a Thref. Mae hyn yn bosib er y toriad yn y gyllideb berthnasol gan y Cyngor ar ei gyfer.

Mae manteision eraill i'r cymunedau a'r Cyngor mewn gwireddu'r opsiwn hwn, sef y posibiliad o ddatblygu trefniadaeth amgen ar gyfer cadw'r ddarpariaeth i'r dyfodol gydag o leiaf 35 toiled a photensial i'r gymuned gymeryd mwy o gyfrifoldeb am eu cynnal i'r dyfodol.

Mae yn galonogol iawn bod cynifer o gynghorau cymuned a thref gyda'r dyhead i gydweithio gyda'r Cyngor i sicrhau bod y ddarpariaeth briodol ar gael yn eu cymunedau i'r dyfodol.

Ystyriaethau perthnasol

O dan y Cynllun Partneriaethu mae hyd at 22 toiled dan fygythiad i gau.

Dylid nodi bod dau o'r toiledau hyn ger traethau Baner Las, ac mae posibiliad y bydd eu cau yn medru arwain at golli'r statws hwn.

Dylid hefyd nodi bod o leiaf 3 toiled arall dan fygythiad i gau mewn lleoliad o bwysigrwydd i ymwelwyr. Yn y lleoliadau hyn awgrymir bydd angen ceisio darpariaeth amgen os nad oes diddordeb mewn partneriaethu.

Mae'r tabl atodol yn nodi lle mae darpariaeth amgen ar gael, drwy'r Cynllun Grant Toiledau Cymunedol, yn y lleoliadau hynny lle mae toiled/au dan fygythiad o gau. Mae hefyd yn nodi ychwaneg o ddarpariaeth amgen posib pe byddai'r Cyngor yn penderfynu cyfrannu at ymestyn y Cynllun Grant.

Asesiad Cydraddoldeb

Cyn gwneud penderfyniad, mae gan bob unigolyn yn y sector gyhoeddus ddyletswydd i ystyried effaith debygol y penderfyniad ar bobl sydd â nodweddion sy'n cael eu gwarchod gan y ddeddfwriaeth cydraddoldeb (Deddf Cydraddoldeb 2010). Wrth gyflwyno'r arbediad yma i'r Cabinet a'r Cyngor ym mis Mawrth, 2016 paratowyd asesiad ardrawiad cydraddoldeb oedd yn adnabod effeithiau posib y cynllun gwreiddiol a gymerwyd i ystyriaeth wrth ddod i benderfyniad ar lefel y toriad ariannol.

Mae'r asesiad cydraddoldeb yma wedi ei adolygu mewn ystyriaeth o oblygiadau gwireddu'r Cynllun Partneriaethu (gweler yr atodiad i'r Adroddiad hwn). Bwriad y Cynllun hwn yw rhoi cyfle i Gynghorau Cymuned gynnal cyfleusterau yn eu hardal. Mae hyn eto yn gyfrwng i fireinio effaith y toriad ar y ddarpariaeth gyhoeddus. Hyd yn hyn, ymddengys bod y Cynllun yn parhau i gyfarch a mireinio effaith y toriad o safbwynt cydraddoldeb. Bydd yr asesiad yn cael ei gadw dan adolygiad fel mae'r Cynllun yn cael ei ddatblygu.

Bil Iechyd Cyhoeddus

Mae'r ddeddfwriaeth drafft hwn yn y cyfnod disgwyl am Gydsyniad Brenhinol. O safbwynt toiledau cyhoeddus, pwrpas y ddeddfwriaeth yw gwneud yn siŵr bod pob awdurdod lleol yn gwneud asesiad o anghenion ei gymunedau o ran y ddarpariaeth, ac yn cymeryd trosolwg strategol a thryloyw o sut mae dinasyddion yn medru cael mynediad at doiledau yn y Sir. Yn amlwg, mewn ymgynghori a cheisio partneriaethu gyda chymunedau y Sir, ac mewn ceisio sicrhau darpariaeth lle mae'r angen yn strategol, y byddai gwireddu'r Cynllun Partneriaethu hwn yn debygol o gwrdd â gofynion perthnasol y ddeddfwriaeth arfaethedig hwn.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r cynllun yma wedi bod yn gyfrwng i gynnal darpariaeth mewn nifer fawr o safleoedd drwy broses o bartneriaethau gyda Chynghorau Cymuned. Ystyrir fod y cynllun yma a'i ddatblygiad yn gydnaws a'r egwyddorion yn y Ddeddf.

Camau nesaf ac amserlen

Ar dderbyn penderfyniad y Cabinet i gyflawni'r Cynllun Partneriaethu er mwyn gwireddu toriad o £244,000, rhagwelir:

- i) bydd yr Adran yn parhau i gynnal trafodaethau gyda'r gymuned ac eraill o ran dyfodol y toiledau hynny sydd dan fygythiad i gau, gan dderbyn bydd yn rhaid cau y toiledau hynny lle nad oes partneriaethu yn bosib erbyn 1 Hydref, 2017.
 - ii) bydd yr Adran yn ymgynghori'n syth gyda staff a'r undebau perthnasol parthed oblygiadau ar swyddi cau y toiledau hynny sydd dan fygythiad.
 - iii) bydd yr Adran yn cychwyn ar gynnal trafodaethau gyda'r cymunedau hynny sydd wedi datgan diddordeb mewn cymeryd mwy o gyfrifoldeb am y ddarpariaeth ac er mwyn eu cynnal i'r dyfodol.
-

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Mae nifer o ystyriaethau ar waith wrth ddatblygu'r cynllun yma. Cloriannir y rhain mewn modd priodol yn yr adroddiad. Yn amlwg, gan adeiladu ar benderfyniad y Cabinet ym Mis Ionawr mae angen symud tuag at benderfyniad terfynol ar y cynllun. Ceir argymhelliad sydd yn rhoi amserlen briodol fydd yn caniatáu cyflawni'r nod yma mewn modd rhesymol.

Y Pennaeth Cyllid:

Roeddwn wedi croesawu'r cynllun amgen o bartneriaethu gyda Chynghorau Cymuned a Thref, sy'n golygu cadw'r ddarpariaeth yn agored a gweithredol, yn ogystal â chynnal cyflogaeth gweithwyr sy'n glanhau. Gan nad yw pob Cyngor Cymuned / Tref wedi manteisio ar y cyfle i gadw eu cyfleusterau'n agored, bydd raid cymryd camau i gau'r rheiny, er mwyn cyflawni'r arbediad o £244k penderfynwyd arno eisoes fel rhan o arbedion 'Her Gwynedd' a strategaeth ariannol 2016/17 - 2017/18. Tra'n cymryd camau cynnar i gau'r cyfleusterau rheiny, wrth gwrs dylai'r Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol barhau gyda'i drafodaethau i ddwyn perswâd ar y Cynghorau Cymuned a Thref perthnasol i ymuno â'r cynllun partneriaethu.
